

[Formanden.]
kort, ellers vil det blive nødvendigt at afholde Møde i Morgen.

Axel Dam: Skønt Lovbestemmelserne til Værn for Arbejdsmiljøet efter vor Mening burde have staaet i selve Straffeloven, var vi dog først og fremmest interesserede i, at Bestemmelserne fik en retsmoralsk Affattelse og Begrundelse, uanset i hvilken Lov de kom til at staa. Ja, efter vor Mening er det Lovgivningsmagtens vigtigste, jeg kan næsten sige eneste, Opgave at skelne mellem berettiget og uberettiget, saa at Lovene bliver et Værn for Borgernes berettigede Frihed og en Tugtimester for uberettigede Indgreb i Medborgernes Frihed, Ejendom, Ære og Privatliv.

Det synes mig derfor at være en forfærdelig Falliterklæring, naar ærede Medlemmer af dette høje Ting erklærer sig ude af Stand til at skelne mellem berettiget og uberettiget. Hvorledes kan de da tro sig i Stand til at give retfærdige Love? Det forekommer mig, at man saa i Følelsen af sin egen Inkompetence maatte nedlægge sit Hverv som Lovgiver.

Har man virkelig ingen anden Maalestok for Begreberne Ret og Uret end gældende Jura? I saa Fald kunde man jo aldrig komme af Stedet med Lovgivningen, aldrig faa afskaffet uretfærdige Love, ja, man kunde end ikke stemple nogen som helst gældende Lovbestemmelse som uretfærdig, det vil sige retsstridig i moralsk Forstand, naar dens Retfærdighed alene bestaar i, at den er juridisk gældende.

Blandt alle de Talere, der har haft Ordet i denne Debat, er det egentlig kun den højtærede Justitsminister, der har vist nogen Forstaaelse af, at Begrebet „moralisk uberettiget“ er meget forskelligt fra Begrebet „moralisk utilbørligt“. Men jeg tror ikke, det er lykkedes ham at gøre det klart for dette høje Tings Medlemmer, og det vil heller ikke lykkes mig; men jeg trøster mig med, at jeg ikke taler alene til dem af de tilstedeværende, der hører paa, hvad jeg siger, men ogsaa til de danske Vælgere.

Jeg har som en Stikprøve paa den almindelige Opfattelse hos tænkende Mennesker forelagt dette Spørgsmaal for flere Kredse af unge intelligente Mennesker af

begge Køn, og Svaret er i begge Tilfælde blevet det selv samme, nemlig at „utilbørlig“ var en subjektiv, skønsmæssig Bestemmelse, medens „moralisk uberettiget“ var noget objektivt, noget, der var stærkt i Familie med „logisk uberettiget“, altsaa i Familie med et af Videnskabens allermost objektive Begreber. Disse Svar blev givet uden nogen Vejledning, Pegepind eller Eksempler fra min Side. Jeg skal nu forsøge at belyse Forskellen gennem Eksempler.

Utilbørlig kalder man en Opførsel, som støder an mod vore ædlere Følelser, mod vore fine Fornemmelser ikke blot af moralsk, men ogsaa af æstetisk Art. Det afhænger derfor meget af ens hele Danneelsestrin, hvad man vil forarges over som utilbørligt. Grov Udhøflighed, Banden, Skraalen op, Syngen af sjofle Viser, uanstændige Gebærder o. lign. falder utvivlsomt ind under utilbørligt. Men hvis sligt foregaar i en lukket Kreds af ligesindede, der bolttrer sig med Velbehag i disse tarvelige Livsytringer, sker der ikke nogen Retskrænkelse derigennem. Beskyttelse af Privatlivets Fred kommer ogsaa, saa paradoksalt det lyder, Hjemmets Ufred til gode. Mand og Kone maa have Lov at skændes og slaas i Fred, saa længe de er enige om at betragte det som et privat Anliggende, de ikke ønsker andres Indblanding i.

Ødelæggelse af andres Ejendom er altid en Retskrænkelse mod Ejeren; men hvis det sker som et nødvendigt Mittel til at komme en, der er stedt i Livsfare, til Hjælp, saa vil man ikke kalde det utilbørligt. At ødelægge Møblerne i en Park, f. Eks. i Form af Nytaarsløjer, er utilbørligt og uberettiget; men at rive en Bænk i Stykker for at skaffe en Redningsplanke til en druknende vil man neppe kalde utilbørligt, skønt man strengt taget ikke har nogen Ret til at gøre det.

At Ordet „utilbørligt“ er en meget subjektiv Bestemmelse, der ikke egner sig for Lovsproget, behøver vist ikke nærmere Paavisning. Der staar derfor kun tilbage at vise, at „uberettiget“ er en objektiv Bestemmelse, og at den aldeles ikke falder sammen med det juridiske „retsstridigt“, men at det netop er Lovgivningens Opgave at bringe disse to Ting i en højere Grad end hidtil til at falde sam-